

Oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej i stosunek do projektu nowych zasad jej wyłaniania

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

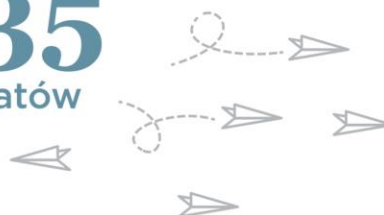
CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W listopadzie 2014 roku Państwowa Komisja Wyborcza była przedmiotem krytyki w związku z m.in. nieprawidłowym działaniem systemu informatycznego podczas I tury wyborów samorządowych i wynikającym z tego blisko tygodniowym opóźnieniem w ogłoszeniu oficjalnych wyników głosowania. W badaniu przeprowadzonym w grudniu 2014 roku większość badanych (63%) negatywnie oceniała działalność PKW, a tylko 22% pozytywnie. Chociaż przewodniczący komisji i jej członkowie, którzy byli odpowiedzialni za przeprowadzenie wyborów samorządowych, zrzekli się pełnionych funkcji 1 grudnia 2014 roku, a wcześniej do dymisji podał się sekretarz PKW – szef Krajowego Biura Wyborczego, społeczne oceny PKW rejestrowane w styczniu i kwietniu 2015 roku były niewiele lepsze niż uzyskane zaraz po wyborach samorządowych.

Wyraźna poprawa ocen działalności Państwowej Komisji Wyborczej nastąpiła dopiero w maju 2015 roku – między pierwszą a drugą turą wyborów prezydenckich. Po drugiej turze wyborów oceny te jeszcze nieco się poprawiły. Kolejną znaczącą poprawę ocen działalności PKW odnotowaliśmy w listopadzie 2015 roku (po wyborach do Sejmu i Senatu), kiedy to jej pracę dobrze oceniała większość badanych (59%), a jedynie 15% wyrażało negatywne opinie.

Obecnie¹ działalność Państwowej Komisji Wyborczej pozytywnie ocenia znów mniej niż połowa Polaków (47%, od listopada 2015 roku spadek o 12 punktów procentowych), natomiast odsetek ocen złych jest taki sam jak po ostatnich wyborach parlamentarnych, czyli rekordowo niski (15%). Należy jednak podkreślić, iż blisko dwie piąte badanych (38%) nie potrafi ocenić działań PKW, co można tłumaczyć przede wszystkim tym, że od ostatnich wyborów ogólnokrajowych, podczas których funkcjonowanie tej instytucji jest najbardziej widoczne dla przeciętnego wyborcy, minęło już sporo czasu.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (331) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–7 grudnia 2017 roku na liczącej 925 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

CBOS

RYS. 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?

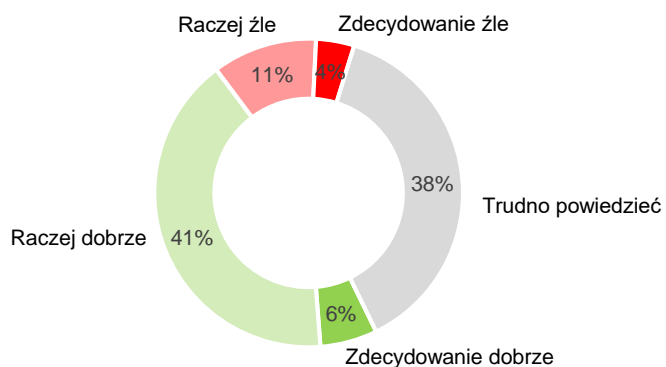
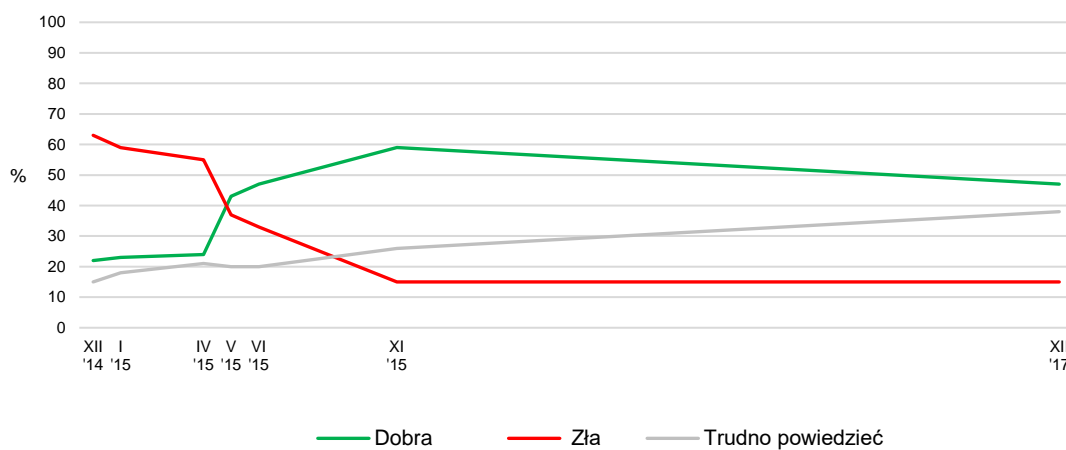

TABELA 1

Oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej	Wskazania respondentów według terminów badań						
	XII 2014	I 2015	IV 2015	V 2015	VI 2015	XI 2015	XII 2017
	w procentach						
Dobra	22	23	24	43	47	59	47
Zła	63	59	55	37	33	15	15
Trudno powiedzieć	15	18	21	20	20	26	38

CBOS

RYS. 2. Zmiany ocen działalności Państwowej Komisji Wyborczej

Z wielozmiennowych analiz statystycznych² wynika, iż oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej najbardziej różnicuje stopień zainteresowania polityką. Najwięcej krytycznych opinii o PKW wyrażają nieliczni badani deklarujący bardzo duże zainteresowanie tym, co się dzieje w życiu politycznym (w tej grupie blisko co trzeci ocenia ją źle). Natomiast najwięcej pozytywnych ocen PKW (61%) jest wśród respondentów deklarujących duże zainteresowanie polityką, uważnie śledzących to, co się w niej dzieje. Dobrze ocenia ją też większość (54%) badanych średnio zainteresowanych wydarzeniami politycznymi.

TABELA 2

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	w procentach				
Dobrze	42	61	54	41	27
Źle	32	17	14	13	16
Trudno powiedzieć	26	22	32	46	58

Oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej różnicują również sympatie partyjne, a także wiek badanych. Wprawdzie opinie poszczególnych elektoratów nie różnią się zasadniczo, jednak najwięcej pozytywnych ocen działalności PKW wystawiają badani zamierzający głosować w hipotetycznych wyborach do Sejmu na Nowoczesną (62%). Dobrze ocenia ją także ponad połowa potencjalnych elektoratów Prawa i Sprawiedliwości (56%) oraz Platformy Obywatelskiej (53%). Wśród chcących oddać głos w wyborach do Sejmu na Kukiz'15 blisko połowa (48%) nie potrafi ocenić działalności PKW, a pozostali częściej postrzegają ją pozytywnie (42%) niż negatywnie (11%). Badani, którzy zamierzają uczestniczyć w ewentualnych wyborach parlamentarnych, ale jeszcze nie wiedzą, na kogo zagłosują, w większości nie mają zdania o pracy PKW (54%). Jednak także w tej grupie znacznie więcej jest ocen pozytywnych (39%) niż negatywnych (7%).

TABELA 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Dobrze	56	53	42	62	39
Źle	16	15	11	14	7
Trudno powiedzieć	28	31	48	24	54

² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

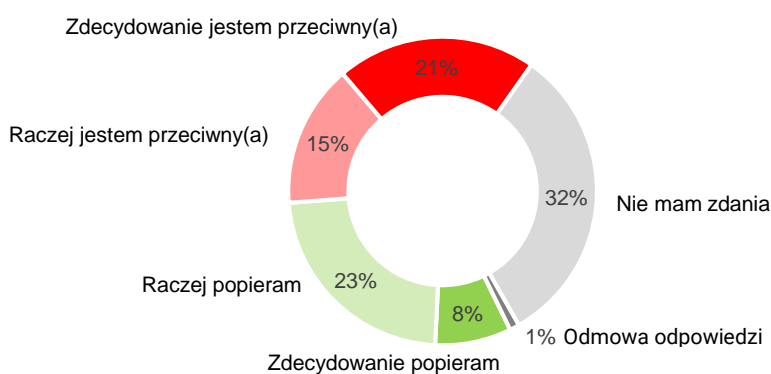
Biorąc pod uwagę wiek badanych można zauważyć, iż najbardziej krytyczni w stosunku do działalności PKW są badani mający od 45 do 54 lat, spośród których 22% ocenia ją źle (zob. tabelę aneksową nr 1).

Według obowiązującego kodeksu wyborczego³ w skład Państwowej Komisji Wyborczej wchodzi trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego, wskazanych przez prezesa TK, trzech sędziów Sądu Najwyższego, wskazanych przez pierwszego prezesa SN i trzech sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, wskazanych przez prezesa NSA. W Sejmie trwają prace nad poselskim projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych⁴, w którym zaproponowano, aby w skład PKW wchodził jeden sędzia TK, wskazany przez prezesa TK, jeden sędzia NSA, wskazany przez prezesa NSA oraz siedem osób wskazanych przez Sejm, mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego (wymóg nie dotyczyłby osoby, która ma co najmniej trzyletni staż pracy na stanowisku prokuratora, prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jej wiceprezesa lub radcy albo taki sam staż pracy w wykonywaniu w Polsce zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza oraz osoby, która pracowała w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie badawczym lub innej placówce naukowej, mając tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych). Ponieważ projekt ten wzbudził dużo dyskusji medialnych, w grudniowym badaniu zapytaliśmy Polaków o ich stosunek do proponowanych zmian. Opinia publiczna jest w tej kwestii mocno podzielona, przy czym nieco więcej jest przeciwników proponowanych zmian (36%) niż ich zwolenników (31%). Warto też podkreślić, że o ile wśród przeciwników poselskiej propozycji zmian dominują osoby wyrażające swoją opinię w sposób zdecydowany (21%), o tyle wśród popierających ją większość stanowią umiarkowani ich zwolennicy (23%). Blisko co trzeci ankietowany (32%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

³ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110210112/U/D20110112Lj.pdf>

⁴ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/07868D7E8E38658BC12581D7004FA309/%24File/2001.pdf>

RYS. 3. Państwowa Komisja Wyborcza składa się obecnie z 9 sędziów, po 3 z Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W Sejmie złożony został projekt zmian, zgodnie z którym w skład PKW wejdzie po jednym sędzim TK i NSA, wskazanym przez ich prezesów oraz 7 osób wskazanych przez Sejm. Sejm będzie wybierał członków PKW spośród osób mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego lub mających co najmniej trzyletni staż pracy jako prokuratorzy, adwokaci, radcy prawni, notariusze albo będących co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Czy popiera Pan(i) takie zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

Wielozmiennowe analizy statystyczne⁵ wykazały, iż opinie w tej kwestii związane są przede wszystkim z afiliacjami partyjnymi badanych, przy czym na tle pozostałych dużym poparciem dla zmian w sposobie powoływania PKW wyróżniają się ci, którzy deklarują zamiar głosowania w wyborach do Sejmu na Prawo i Sprawiedliwość (66% w tej grupie). W potencjalnych elektoratach Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej zdecydowanie dominują przeciwnicy zaproponowanych zmian (odpowiednio: 73% i 65%), natomiast blisko połowa zwolenników Kukiz'15 (46%) oraz osób zamierzających głosować, ale niezdecydowanych na kogo oddać głos (45%), nie potrafi zająć stanowiska w tej kwestii.

⁵ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

TABELA 4

Państwowa Komisja Wyborcza składa się obecnie z 9 sędziów, po 3 z Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W Sejmie złożony został projekt zmian, zgodnie z którym w skład PKW wejdzie po jednym sędzim TK i NSA, wskazanym przez ich prezesów oraz 7 osób wskazanych przez Sejm. Sejm będzie wybierał członków PKW spośród osób mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego lub mających co najmniej trzyletni staż pracy jako prokuratorzy, adwokaci, radcy prawni, notariusze albo będących co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Czy popiera Pan(i) takie zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	22	4	4	0	0
Raczej popieram	44	9	13	12	7
Raczej jestem przeciwny(a)	7	30	21	23	22
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	2	43	15	42	25
Nie mam zdania	24	14	46	23	45
Odmowa odpowiedzi	1	0	2	0	1

Na stosunek do proponowanych zmian w niewielkim stopniu wpływa też ocena dotychczasowej działalności Państwowej Komisji Wyborczej. Mimo że wśród tych, którzy źle oceniają działalność obecnej PKW, stosunek do proponowanych zmian w sposobie jej powoływania jest podzielony, to jednak w tej grupie najwięcej jest zdecydowanych zwolenników zmian zaproponowanych przez posłów (15%).

TABELA 5

Państwowa Komisja Wyborcza składa się obecnie z 9 sędziów, po 3 z Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W Sejmie złożony został projekt zmian, zgodnie z którym w skład PKW wejdzie po jednym sędzim TK i NSA, wskazanym przez ich prezesów oraz 7 osób wskazanych przez Sejm. Sejm będzie wybierał członków PKW spośród osób mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego lub mających co najmniej trzyletni staż pracy jako prokuratorzy, adwokaci, radcy prawni, notariusze albo będących co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Czy popiera Pan(i) takie zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

	Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zdecydowanie popieram	8	15	5
Raczej popieram	31	23	15
Raczej jestem przeciwny(a)	18	14	11
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	24	23	16
Nie mam zdania	19	25	52
Odmowa odpowiedzi	0	0	2

Warto też zauważyć, iż zwolennicy zmian zaproponowanych przez posłów stanowią ponad połowę (52%) osób identyfikujących się z prawicą, natomiast prawie dwie trzecie (62%) osób o poglądach lewicowych jest im przeciwnych (zob. tabelę aneksową nr 2).

Po wyborach prezydenckich i parlamentarnych z 2015 roku udało się Państwowej Komisji Wyborczej zyskać pozytywny odbiór w społeczeństwie. Obecnie dobre oceny działalności PKW trzykrotnie przeważają nad negatywnymi (47% wobec 15%).

Parlamentarny projekt zmian w sposobie tworzenia PKW dość mocno dzieli opinię publiczną, przy czym nieco więcej jest przeciwników proponowanych zmian (36%) niż ich zwolenników (31%). Blisko co trzeci ankietowany (32%) nie ma zdania w tej sprawie.

Opracowała
Barbara Badora